

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky návrh zákona o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“) v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na mesiace jún až december 2021. Predloženým návrhom zákona dochádza k transpozícii Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii) (ďalej len „smernica“) do právneho poriadku Slovenskej republiky.

V súlade so základnými cieľmi smernice sa navrhuje nová právna úprava riešenia situácie podnikateľa, ktorému hrozí úpadok z dôvodu hroziacej platobnej neschopnosti, v preventívnom konaní, ktoré predstavuje účinný nástroj na včasné riešenie situácie dlžníka tak, aby mohol pokračovať vo svojej činnosti a zachovať svoju životaschopnosť, a najmä predísť úpadku a následnému konkurzu. Preventívnym konaním sa rozumie verejná preventívna reštrukturalizácia alebo neverejná preventívna reštrukturalizácia. Základným cieľom návrhu zákona je preto poskytnúť dlžníkom dostatočný priestor na účinnú, efektívnu, rýchlu a transparentnú preventívnu reštrukturalizáciu v počiatočnom štádiu, kedy úpadok „hrozí“, a zabrániť tak úpadku dlžníka a riešeniu jeho situácie niektorým z insolvenčných konaní, čím by sa súčasne malo zabrániť strate pracovných miest a strate know-how, mala by sa maximalizovať celková hodnota pre veriteľov v porovnaní s tým, čo by získali v prípadnom konkurze, ako aj zabrániť zvyšovaniu nesplácaných úverov. Na dosiahnutie tohto účelu sa upravuje aj inštitút tzv. dočasnej ochrany, ktorý reálne poskytuje časový priestor pre účinnú reštrukturalizáciu a dosiahnutie cieľa, ktorý je verejnou preventívnou reštrukturalizáciou sledovaný, pričom súčasne dochádza k zrušeniu dočasnej ochrany upravenej zákonom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Riešenie hroziaceho úpadku prostredníctvom preventívneho konania sa umožňuje len v prípade dlžníka, ktorý je právnickou osobou, a z preventívnej reštrukturalizácie sú vylúčené subjekty, ktorých riešenie úpadku nie je možné konaniami podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.“). Okrem uvedeného návrh zákona upravuje aj tzv. nástroje včasného varovania, ktoré majú slúžiť k včasnému upozorneniu podnikateľa, že je nutné prijatie potrebných a vhodných opatrení smerujúcich k odvráteniu hroziaceho úpadku alebo úpadku.

Nová právna úprava rieši aj požiadavku zvýšených požiadaviek na odbornosť a nezávislosť správcov tým, že zavádza špeciálnu správčovskú skúšku pre správcov, ktorí budú môcť byť ustanovení do obzvlášť náročných konkurzných či reštrukturalizačných konaní, pričom títo správcovia budú vykonávať funkciu aj v tzv. preventívnych konaniach. Transparentný a nezávislý výber odborníkov pre vykonávanie tejto špecifickej správčovskej činnosti má byť zabezpečený prostredníctvom špeciálnej komisie, ktorej členov z radov odborníkov má menovať minister spravodlivosti, ktorá bude mať ustanovené postupy činnosti a výberu týchto správcov tak, aby bol zabezpečený výber len tých uchádzačov, ktorí svojimi odbornými vedomosťami, zručnosťami, skúsenosťami a zodpovedným prístupom boli

garanciou odborného, nezávislého a zákonného výkonu funkcie v obzvlášť náročných konkurzných či reštrukturalizačných konaní a aj v preventívnych konaniach. K transparentnosti výberu tzv. špeciálnych správcov má prispieť aj zverejnenie zvukového záznamu z tejto špeciálnej správcovskej skúšky. Práve v súvislosti s navrhovanou právnou úpravou týkajúcou sa výkonu správcovskej činnosti tzv. špeciálnym správcom dochádza k potrebným zmenám v zákone č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákone č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a rovnako k zmenám v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (zmena spôsobu výpočtu a úhrady ročného poplatku správcu, vrátane jeho zvýšenia, zavedenie nového správneho poplatku za vykonanie špeciálnej správcovskej skúšky), pričom súčasne dochádza aj k zmenám v niektorých z týchto predpisov, ktorých potreba zavedenia vyplývala z aplikačnej praxe.

V súlade so základnými cieľmi smernice a navrhovanou právnou úpravou dochádza aj k úprave zákona č. 7/2005 Z. z., Obchodného zákonníka (zmena právnej úpravy spoločnosti v kríze a iné zmeny), zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, pričom navrhovaná právna úprava reflektuje aj na vzniknuté aplikačné problémy.

V súvislosti s návrhom zákona dochádza aj k zmene reštrukturalizácie podľa ustanovení zákona č. 7/2005 Z. z. v tom zmysle, že táto bude určená len na riešenie úpadku dlžníka a vyníma sa z procesov riešenia hroziaceho úpadku. Opätovne sa do konkurznej legislatívy vracia povinnosť pre dlžníka podať návrh na vyhlásenie konkurzu pre platobnú neschopnosť, pričom sa upravuje aj domnienka platobnej schopnosti a zjednodušujú sa pravidlá pre možnosť veriteľa iniciovať konkurzné konanie v prípadoch, kedy možno predpokladať úpadok dlžníka, vo vzťahu k veriteľom sa explicitne zakotvuje pravidlo priority a pari passu, virtualizuje sa zoznam veriteľov a zjednodušujú sa procesy súvisiace s prihlasovaním pohľadávok. V súlade s požiadavkami smernice s cieľom odstrániť prekážky na ďalšie podnikanie sa výslovne zavádza možnosť dlžníka, ktorý bol oddlžený, pokračovať vo výkone podnikateľskej činnosti alebo získať živnosť. Súčasne dochádza k potrebným zmenám pri úprave súdnych poplatkov v týchto konaniach. Je potrebné uviesť, že akékoľvek iné návrhy, oznámenia alebo žiadosti adresované súdu v preventívnom konaní sú oslobodené od úhrady súdneho poplatku, pokiaľ nie sú spoplatnené v súvislosti s iným konaním.

V neposlednom rade je potrebné uviesť, že návrhom zákona dochádza v súlade s požiadavkami smernice na špecializáciu súdnych orgánov aj k zavedeniu kauzálnej príslušnosti súdov v prípadoch obzvlášť náročných konkurzných, reštrukturalizačných a preventívnych konaní. Určenie kauzálnej príslušnosti súdov vychádza z analýz a odporúčaní subjektu vybraného Európskou komisiou v rámci Programu pre podporu štrukturálnych reforiem, ktoré vychádzali z počtu reštrukturalizácií a konkurzov v období rokov 2011 až 2020 a z počtu dlžníkov v členení podľa veľkosti podniku, a to podľa jednotlivých konkurzných súdov. Na základe uvedených analýz vyššie uvedený subjekt odporúčal upraviť kauzálnu príslušnosť „špecializovaných“ súdov, ktoré by sa mali venovať tejto špecifickej agende. Podľa týchto analýz v závislosti od rozdelenia okresov na základe geografického rozloženia a priradenia váh dôležitosti skúmaných atribútov (počet konaní otvorených viac ako 5 rokov, počet sudcov, stabilita súdov, počet vyšších súdnych úradníkov, percentuálny podiel podnikov v kraji, vzdialenosť z okresných miest) mali najvyššie skóre práve vybrané okresné súdy, ktoré sa navrhujú ako kauzálne príslušné pre tieto konania.

Účinnosť predkladaného návrhu zákona sa navrhuje od 1. mája 2022 vo vzťahu k ustanoveniam, ktoré sú nevyhnutne potrebné na to, aby bolo možné v dostatočnom časovom predstihu zabezpečiť naplnenie oddielu špeciálnych správcov v zozname správcov, a aby bolo možné následne týchto správcov ustanoviť do funkcie v príslušných konaniach. Účinnosť čl. I, čl. II, čl. III, čl. IV, čl. V bodov 1 až 3, 5 a 6, čl. VII, čl. VIII a čl. IX bodov 1 až 10, 15 až 28, 30 až 49, § 51 v bode 51 a bod 52 sa navrhuje od 17. júla 2022, a to vzhľadom transpozičnú lehotu a vzhľadom na dostatočnú legisvakačnú dobu.

Návrh zákona predpokladá pozitívny a negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, pozitívny a negatívny vplyv na podnikateľské prostredie, pozitívne a negatívne sociálne vplyvy a pozitívny vplyv na informatizáciu spoločnosti. Návrh zákona nezakladá vplyvy na životné prostredie, na služby verejnej správy pre občana a na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.